

**POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE
W LIPSKU**

27-300 Lipsko, ul. Hłżecka 6 tel./fax 048 3781-011 email:pcprlipsko@op.pl
Regon: 671953393 NIP 811-15-60-172

**POWIATOWY PROGRAM
ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ
W POWIECIE LIPSKIM
NA LATA 2022 – 2024**

**Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej
Powiatowe Centrum
Pomocy Rodzinie w Lipsku**

Lipsko, kwiecień 2022 rok

Spis treści

I. WSTĘP	3
II. PODSTAWA PRAWNA TWORZENIA I WDRAŻANIA PROGRAMU ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ	3
III. ZADANIA GMINY WYNIKAJĄCE Z USTAWY O WSPIERANIU RODZINY I SYSTEMIE PIECZY ZASTĘPCZEJ	4
IV. DIAGNOZA SYTUACJI POMOCY SPOŁECZNEJ W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU	4
V. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE	7
VI. ZADANIA POWIATU W ZAKRESIE WSPIERANIA RODZINY I ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE	7
VII. CHARAKTERYSTYKA RODZICIELSTWA ZASTĘPCZEGO	9
VIII. INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA	11
IX. OSOBY USAMODZIELNIAJĄCE	14
XI. ZAŁOŻENIA PROGRAMU	17
XII. CELE PROGRAMU	18
XIII. LIMIT RODZIN ZASTĘPCZYCH NA LATA 2022-2024	18
XIV. HARMONOGRAM DZIAŁAŃ	19
XV. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU	21
XVI. BENEFICJENCI PROGRAMU	21
XVII. WSKAŹNIKI PROGRAMU	21
XVIII. MONITORING PROGRAMU	22
XIX. ZAKOŃCZENIE	22

I. WSTĘP

Rodzina powinna być najlepszym środowiskiem życia i wychowywania dziecka, aby rozwijało i wychowywało się w miłości, akceptacji i poczuciu bezpieczeństwa. Pozbawienie dziecka tego środowiska powoduje w jego rozwoju i wychowaniu zaburzenia, dlatego tak ważna jest wczesna interwencja i wsparcie rodziny, aby wzmocnić jej strukturę.

Zarządzeniem Starosty Nr 31/2011 z dnia 9 listopada 2011 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lipsku (PCPR) zostało wyznaczone na Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Powiecie Lipskim. W celu realizacji zadań, zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w PCPR został wydzielony zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej.

Do opracowania niniejszego dokumentu wykorzystano dane przedkładane przez PCPR w sprawozdaniach rzeczowo-finansowych z wykonania przez powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, informacje pozyskane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu lipskiego, placówki opiekuńczo-wychowawczej, Sądu Rejonowego w Lipsku oraz kuratorów.

II. PODSTAWA PRAWNA TWORZENIA I WDRAŻANIA PROGRAMU ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ

Obowiązek tworzenia i wdrażania programu na rzecz rozwoju pieczy zastępczej nałożony został na samorząd powiatowy przez ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zgodnie z art. 180 pkt. 1 ww. ustawy do zadań własnych powiatu należy:

- opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, między innymi ustalenie limitu rodzin zastępczych zawodowych.

Program został opracowany w oparciu o diagnozę sytuacji pieczy zastępczej w powiecie i w poszczególnych gminach powiatu. Perspektywa 3-letniego rozwoju pieczy zastępczej w planowaniu działań oraz osiągania wymaganych standardów, zakłada wieloetapowy proces podniesienia jakości oferowanego wsparcia.

W celu osiągnięcia powodzenia realizacji założonych celów, konieczna jest współpraca w obrębie wszystkich instytucji, placówek, specjalistów oraz organizacji pozarządowych, które w swoich zadaniach mają ukierunkowania na pomoc dziecku i rodzinie.

III. ZADANIA GMINY WYNIKAJĄCE Z USTAWY O WSPIERANIU RODZINY I SYSTEMIE PIECZY ZASTĘPCZEJ

Na terenie powiatu lipskiego zlokalizowanych jest sześć gmin. W każdej gminie funkcjonuje ośrodek pomocy społecznej, który odpowiedzialny jest za wypełnienie zadań związanych z szeroko rozumianym wspieraniem dziecka i rodziny. Do zadań własnych gminy należy:

- 1) prowadzenie pracy z rodziną;
- 2) działania asystenta rodziny;
- 3) udzielanie pomocy w opiece i wychowaniu dziecka w formie:
 - ✓ tworzenia i prowadzenia placówek wsparcia dziennego;
 - ✓ umożliwienie funkcjonowania rodzin wspierających;
- 4) finansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej i placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
- 5) monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem;
- 6) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny i dziecka.

IV. DIAGNOZA SYTUACJI POMOCY SPOŁECZNEJ W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU

Tabela Nr 1 Struktura zatrudnienia asystentów rodziny w latach 2019 – 2021

Lp.	Ośrodek Pomocy Społecznej	2019	2020	2021
1.	MGOPS Lipsko	1	1	1
2.	MGOPS Solec nad Wisłą	2	2	2
3.	GOPS Chotcza	1	1	1
4.	GOPS Sienno	1	1	0
5.	GOPS Ciepiałów	1	1	1
6.	GOPS Rzecznów	0	1	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OPS.

Z analizy danych wynika, że na przestrzeni lat 2019-2021 liczba zatrudnionych asystentów rodziny utrzymuje się na podobnym poziomie. W każdej gminie powiatu lipskiego w latach 2019-2020 zatrudniony był co najmniej 1 asystent rodziny. W 2021 roku na terenie gminy Sienno nie zatrudniono żadnego asystenta rodziny.

Tabela Nr 2 Liczba rodzin i dzieci objętych opieką asystenta rodziny na terenie gmin powiatu lipskiego w latach 2019 – 2021

Lp.	Ośrodek Pomocy Społecznej	<i>Liczba rodzin i dzieci objętych opieką asystenta rodziny na terenie gmin powiatu lipskiego w latach 2019 – 2021</i>					
		2019		2020		2021	
		Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci
1.	MGOPS Lipsko	17	33	14	24	18	29
2.	MGOPS Solec nad Wisłą	18	40	19	40	18	43
3.	GOPS Chotcza	6	11	9	14	7	10
4.	GOPS Sienno	11	22	14	27	0	0
5.	GOPS Ciepiałów	8	13	9	16	8	15
6.	GOPS Rzecznów	0	0	2	4	1	3
Razem		60	119	67	125	52	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OPS.

Z analizy danych uzyskanych z ośrodków pomocy społecznej wynika, że w 2021 roku nastąpił znaczny spadek liczby rodzin i dzieci objętych opieką asystenta rodziny na terenie powiatu lipskiego.

Tabela Nr 3 Liczba rodzin i dzieci wymagających szczególnego wsparcia w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej na terenie gmin powiatu lipskiego w latach 2019 – 2021

Lp.	Ośrodek Pomocy Społecznej	<i>Liczba rodzin i dzieci wymagających szczególnego wsparcia w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej na terenie gmin powiatu lipskiego w latach 2019 – 2021</i>					
		2019		2020		2021	
		Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci
1.	MGOPS Lipsko	21	37	27	49	27	49
2.	MGOPS Solec nad Wisłą	18	40	9	40	18	43
3.	GOPS Chotcza	3	5	4	8	4	8
4.	GOPS Sienno	11	22	14	27	0	0
5.	GOPS Ciepiałów	8	13	9	16	8	15
6.	GOPS Rzecznów	0	0	2	4	1	3
Razem		61	117	65	144	58	118

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Sądu Rodzinnego w Lipsku.

Z analizowanych lat wynika, że w 2021 roku nastąpił znaczny spadek liczby rodzin i dzieci wymagających szczególnego wsparcia w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej rodzin i dzieci na terenie powiatu lipskiego.

Tabela Nr 4 Liczba spraw opiekuńczo – wychowawczych prowadzonych w Sądzie Rejonowym w Lipsku III Wydział Rodzinny i Nieletnich o ograniczenie/pozbawienie władzy rodzicielskiej

Lp.	GMINA	2019		2020		2021	
		Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci
1.	Solec nad Wisłą	6	10	2	6	5	6
2.	Sienno	4	6	5	12	3	4
3.	Rzecznów	4	4	1	1	3	6
4.	Chotcza	3	3	2	4	2	2
5.	Ciepielów	4	5	4	7	4	7
6.	Lipsko	9	12	5	6	15	20
RAZEM		30	40	19	36	32	45

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Sądu Rodzinnego w Lipsku.

Z powyższych danych wynika, że w 2021 roku nastąpił znaczny wzrost liczby spraw opiekuńczo – wychowawczych prowadzonych w Sądzie Rejonowym w Lipsku III Wydział Rodzinny i Nieletnich o ograniczenie/pozbawienie władzy rodzicielskiej na terenie powiatu lipskiego.

Tabela Nr 5 Liczba rodzin i dzieci objętych nadzorem kuratora sądowego w latach 2019-2021

Lp.	Ośrodek Pomocy Społecznej	2019		2020		2021	
		Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci
1.	MGOPS Lipsko	33	53	29	50	31	52
2.	MGOPS Solec nad Wisłą	20	41	21	43	21	44
3.	GOPS Ciepielów	26	45	23	43	21	40
4.	GOPS Chotcza	12	27	12	26	16	33

5.	GOPS Sienno	15	31	18	35	20	40
6.	GOPS Rzeczników	9	19	8	16	9	19
RAZEM		115	216	111	213	118	228

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Sądu Rodzinnego w Lipsku – Kuratorzy.

Z analizowanych lat wynika, że w roku 2021 nastąpił nieznaczny wzrost liczby rodzin i dzieci objętych nadzorem Kuratora Sądowego na terenie powiatu lipskiego.

V. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej przewiduje możliwość współpracy w zakresie realizacji zadań ze środowiskiem lokalnym ze szczególnym uwzględnieniem organizacji społecznych, kościołów oraz innych związków wyznaniowych. Zadania realizowane przez te organizacje mogą stanowić bardzo cenne źródło wsparcia dla podmiotów publicznych. Dlatego też konieczna jest współpraca funkcjonujących na terenie naszego powiatu jednostek publicznych z organizacjami społecznymi. W powiecie lipskim funkcjonuje szereg organizacji pozarządowych, takich jak: stowarzyszenia, kluby i koła gospodyń wiejskich. Jednak działalność tych przedmiotów nakierowana jest głównie na prace swoich członków. Organizacje te nie podejmują szerszego zakresu działań na rzecz dziecka i rodziny. Jediną organizacją pozarządową, która pracuje na rzecz dziecka i rodziny w powiecie jest Stowarzyszenie Pomocy Dziecku w Siennie. Stowarzyszenie prowadzi punkt poradnictwa dla dzieci w Gminie Sienno.

VI. ZADANIA POWIATU W ZAKRESIE WSPIERANIA RODZINY I ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE

Pieczą zastępczą, jako formę opieki tymczasowej nad dzieckiem jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodziców biologicznych dziecka. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej ma być i powinno być ostatecznością, po wykorzystaniu przez gminę wszystkich możliwych form wsparcia rodzinie naturalnej. W sytuacji nie możliwości sprawowania opieki przez rodzinę biologiczną, zabezpieczenie opieki nad dzieckiem przejmuje powiat. Organizatorem Pieczy Zastępczej w Powiecie Lipskim jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, do którego zadań w szczególności należy:

- 1) opracowanie i realizacja 3 – letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych;
- 2) zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo – wychowawczych;
- 3) organizacja wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo- terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia;
- 4) tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;
- 5) prowadzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym;
- 6) organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
- 7) organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania:
 - grup wsparcia,
 - specjalistycznego poradnictwa;
- 8) zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich;
- 9) prowadzeniu rejestru danych, o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, rodzinnego domu dziecka oraz pełniących funkcje rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka oraz osób pełniących ww. funkcję;
- 10) kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej albo centrum usług społecznych, dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka;
- 11) finansowanie:
 - świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach

opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach – terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na swoim terenie lub na terenie innego powiatu w drodze podpisanych porozumień;

- pomocy przyznawanej usamodzielnianym wychowankom opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo terapeutyczne;
- szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo –wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego;

12) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;

13) przekazywanie do biura informacji gospodarczej o powstaniu zaległości z tytułu nieponoszenia opłat za pobyt dziecka w pieczy zastępczej;

14) realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;

15) finansowanie pobytu w pieczy zastępczej dzieci cudzoziemców mających miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polski.

VII. CHARAKTERYSTYKA RODZICIELSTWA ZASTĘPCZEGO

Dokonując analizy funkcjonowania pieczy zastępczej w powiecie lipskim należy podkreślić, że Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lipsku, jako Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej w powiecie położyło bardzo duży nacisk na rozwój rodzinnych form opieki zastępczej. Dzięki pozyskaniu kandydatów na rodziny zastępcze zawodowe i rodzinny dom dziecka, większość dzieci z terenu powiatu lipskiego umieszczanych jest w rodzinnej pieczy zastępczej. Troje dzieci z powiatu lipskiego przebywa w placówce opiekuńczo-wychowawczej w Siennie. Dwoje dzieci z terenu powiatu lipskiego przebywa w Regionalnej Placówce Opiekuńczo-Terapeutycznej w Bytomiu.

Tabela Nr 8 Liczba rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka oraz liczba umieszczonych dzieci w latach 2019-2021

Lp.	Forma pieczy zastępczej	2019		2020		2021	
		Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci
1.	Rodzina spokrewniona	10	11	12	13	9	8
2.	Rodzina niezawodowa	5	7	6	7	6	8
3.	Rodzina zawodowa	2	5	2	5	2	4
4.	Rodzinny Dom Dziecka	1	6	1	6	1	6
5.	Ogółem	18	29	21	31	18	26

Źródło: Dane własne PCPR w Lipsku.

Z zestawienia wynika, że liczba rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnego domu dziecka utrzymuje się na stałym poziomie. W 2021 roku w stosunku do 2020 roku nastąpił spadek rodzin zastępczych o 3 rodziny oraz spadek liczby dzieci umieszczonych w rodzinnej formie pieczy zastępczej o 5 dzieci. W 2021 roku jedno dziecko powróciło do matki biologicznej, dwoje dzieci trafiło do rodziny adopcyjnej, dwóch pełnoletnich wychowanków opuściło rodziny zastępcze.

Tabela Nr 9 Liczba rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka w powiecie lipskim w latach 2019-2021 w rozbiciu na gminy

	Gmina Sienno	Gmina Solec	Gmina Rzecznów	Gmina Ciepiałów	Gmina Chotcza	Gmina Lipsko	Ogółem
2019	5	5	1	2	2	3	18
2020	5	5	1	2	4	4	21
2021	4	3	1	1	5	4	18

Źródło: Dane własne PCPR w Lipsku.

Tabela Nr 10 Świadczenie specjalistycznego poradnictwa rodzinnego, liczba udzielonych porad

Lp.	Rok	Poradnictwo psychologiczne	Poradnictwo prawne
1.	2019	142 (89 w projekcie)	6

2.	2020	40 (4 w projekcie)	4
3.	2021	52	5

Źródło: Dane własne PCPR w Lipsku.

W Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Lipsku zatrudniony psycholog i prawnik świadczą poradnictwo dla rodzinnej pieczy zastępczej zgodnie ze zgłaszanymi potrzebami.

VIII. INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadziła wiele zmian, które przede wszystkim ograniczają rolę placówek opiekuńczo-wychowawczych na rzecz rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej. Zmiany te dotyczą również ograniczenia minimalnego wieku, tj. 10 rok życia. Umieszczenie dzieci poniżej ustawowego wieku możliwe jest tylko w wyjątkowych sytuacjach, szczególnie gdy przemawia za tym stan zdrowia lub dotyczy rodzeństwa.

W powiecie lipskim funkcjonuje Powiatowy Zespół Placówek Pomocy Dziecku i Rodzinie w Siennie w skład którego wchodzi socjalizacyjna placówka opiekuńczo-wychowawcza dla 30 dzieci i mieszkanie usamodzielnienia dla 14 dzieci. W placówce za zgodą dyrektora placówki przebywają również pełnoletni wychowankowie powyżej 18 roku życia, jednak nie dłużej niż do ukończenia 25 roku życia.

PCPR w Lipsku na podstawie Postanowienia Sądu we współpracy z ośrodkiem pomocy społecznej kompletuje dokumenty i uzgadnia z dyrektorem placówki możliwość przyjęcia dziecka, a następnie wydaje skierowanie.

Zgodnie z ustawą pobyt dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej ma charakter przejściowy, czyli do momentu powrotu dziecka do rodziny biologicznej, adopcyjnej lub umieszczenia w rodzinnej pieczy zastępczej.

Dzieci pochodzące z innego powiatu przyjmowane są do placówki na wcześniejszą prośbę powiatu, z którego pochodzi dziecko po uzgodnieniu z dyrektorem placówki. Powiat, z którego pochodzi dziecko zgodnie z podpisanym porozumieniem ponosi wydatki na jego opiekę i utrzymanie.

Tabela Nr 11 Liczba dzieci w PZPPDiR w Siennie, stan na ostatni dzień danego roku

Lp.	Dane	2019	2020	2021
1.	Liczba dzieci ogółem	37	41	42
2.	w tym z powiatu lipskiego	1	1	3
RAZEM		37	41	42

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PZPPDiR w Siennie.

Z analizy danych wynika, że umieszczenie dzieci w placówce z roku na rok wzrasta. Dane dzieci pochodzące z powiatu lipskiego również wzrosły w 2021 roku w stosunku do lat ubiegłych.

Tabela Nr 12 Wiek dzieci przebywających w PZPPDiR w Siennie, stan na ostatni dzień danego roku

Lp.	Wiek dziecka	2019			2020			2021		
		Dziewczęta	Chłopcy	Ogółem	Dziewczęta	Chłopcy	Ogółem	Dziewczęta	Chłopcy	Ogółem
1.	0-6 lat	0	1	1	0	1	1	0	0	0
2.	7-18 lat	13	17	30	11	20	31	9	21	30
3.	powyżej 18 lat	3	3	6	4	5	9	7	5	12
RAZEM		16	21	37	15	26	41	16	26	42

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PZPPDiR w Siennie.

Z analizy danych zawartych w tabeli 12 wynika, że w placówce w latach 2019-2021 umieszczanych jest znacznie więcej chłopców niż dziewcząt.

Tabela Nr 13 Liczba wychowanków PZPPDiR – placówka socjalizacyjna w Siennie

Lp.	Liczba wychowanków	2019	2020	2021
1.	Do 18 roku życia	23	23	20
2.	Powyżej 18 roku życia	2	5	8
RAZEM		25	28	28

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PZPPDiR w Siennie.

Tabela Nr 14 Liczba wychowanków PZPPDiR – mieszkanie usamodzielniania w Lipie Miklas

Lp.	Liczba wychowanków	2019	2020	2021
1.	Do 18 roku życia	8	9	10
2.	Powyżej 18 roku życia	4	4	4
RAZEM		12	13	14

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PZPPDiR w Siennie.

Tabela Nr 15 Powiaty, z których pochodzą dzieci przebywające w placówce opiekuńczo-wychowawczej w Siennie i Lipie Miklas. **Stan na dzień 31.XII.2021 r.**

	Lp.	Powiat	Liczba dzieci
PZPPDiR	1.	Grodzisk Maz.	2
	2.	Grójec	8
	3.	Gostyń	1
	4.	Lipsko	3
	5.	Łowicz	1
	6.	Nowy Dwór Mz.	1
	7.	Warszawa	4
	8.	Radom	10
	9.	Parczew	1
	10.	Żyrardów	5
	11.	Opole Lubelskie	2
	12.	Mińsk Mazowiecki	2
	13.	Radomsko	1
	14.	Radziejów	1
		Razem	42

Źródło: Dane własne PCPR w Lipsku.

Do 31 grudnia 2020 roku placówki opiekuńczo-wychowawcze powinny osiągnąć standard liczbowy do 14 dzieci w jednej placówce. Rozwiązanie jakie podjął powiat lipski to budowa nowych trzech domów, w których będzie mogło przebywać właśnie po czternastu

wychowanków. W roku 2021 powiat lipski podpisał umowę na blisko 2,4 mln zł dofinansowania z budżetu Mazowsza na budowę trzech budynków domu dziecka w Lipsku. Dzięki wsparciu samorządu Mazowsza, powiat lipski wybuduje cztery bliźniacze budynki – trzy dla domu dziecka oraz jeden na cele administracyjne.

IX. OSOBY USAMODZIELNIANE

Osoba usamodzielniana, to osoba opuszczająca po osiągnięciu pełnoletniości rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną. Osoba ta po opuszczeniu ww. instytucji zostaje objęta pomocą mającą na celu jej życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem. Warunkiem do uzyskania pomocy jest zobowiązanie się osoby usamodzielnianej do realizacji opracowanego wspólnie z opiekunem indywidualnego programu usamodzielnienia. Osoba usamodzielniana może skorzystać z następujących form pomocy:

- ✓ pomoc pieniężna na usamodzielnienie;
- ✓ pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki;
- ✓ pomoc rzeczowa na zagospodarowanie;
- ✓ poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne i prawne, wsparcie koordynatora RPZ.

Każdy człowiek na pewnym etapie musi przejść proces usamodzielnienia. Dla byłych podopiecznych rodzin zastępczych lub placówek opiekuńczo-wychowawczych jest to szczególnie trudne. Brak wsparcia najbliższej rodziny, psychicznego, emocjonalnego, materialnego często wpływa na bezradność w nowej sytuacji. Niechęć do zmian w swoim życiu, zbyt niska motywacja do zdobywania wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych utrudniają realizację programów usamodzielnienia. Dlatego bardzo ważne jest motywowanie usamodzielnianych wychowanków do jak najdłuższego kontynuowania nauki (szkoły policealne, studia) i zdobywania dodatkowych kwalifikacji i kursów zawodowych, aby wychowankowie byli odpowiednio przygotowani (zawodowo) do samodzielnego życia.

Tabela Nr 16 Liczba wychowanków i forma oferowanego wsparcia w latach 2019-2021

Lp.	Formy wsparcia	2019 Liczba wychowanków	2020 Liczba wychowanków	2021 Liczba wychowanków
1.	Pomoc na kontynuowanie nauki	14	13	11
2.	Pomoc na usamodzielnienie	8	1	3

3.	Pomoc na zagospodarowanie	2	2	5
4.	Pomoc prawna	3	0	0
5.	Pomoc psychologiczna	7	2	0
6.	Wsparcie koordynatora RPZ	23	17	19
7.	Warsztaty efektywnego uczenia się	5	0	0
8.	Warsztaty survivalowe	1	0	0
9.	Trening zastępowania agresji	1	0	0

Źródło: Dane własne PCPR w Lipsku.

X. ANALIZA SWOT

W poniżej rozbudowanej tabeli przedstawiono wyniki analizy SWOT systemu pieczy, pomocy społecznej, gminnych i powiatowych jednostek funkcjonujących w powiecie lipskim. SWOT jest techniką analityczną polegającą w najprostszej wersji i posegregowaniu posiadanych informacji w danym obszarze na cztery kategorie czynników strategicznych.

Mocne strony	Słabe strony
✓ doświadczenie, wiedza i kwalifikacje pracowników działających na rzecz rodziny, ✓ prowadzenie działań promujących rodzicielstwo zastępcze, ✓ prowadzenie szkoleń dla rodzin zastępczych i kandydatów na rodziny zastępcze, ✓ zatrudnienie koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, psychologa, pedagoga oraz radcy prawnego, ✓ stały kontakt PCPR z instytucjami oraz samorządowymi, ✓ wspieranie pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej w procesie usamodzielnienia, ✓ współpraca z organami wymiaru	✓ długotrwały proces przygotowawczy do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, ✓ wysokie koszty utrzymania placówek opiekuńczo-wychowawczych i ich wychowanków, ✓ niechęć do korzystania z poradnictwa specjalistycznego, ✓ zaniedbywanie obowiązków opiekuńczo -wychowawczych przez rodziców biologicznych, ✓ brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych; ✓ brak mieszkań chronionych,

sprawiedliwości, ✓ dostępność do placówek poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego, ✓ funkcjonowanie placówki opiekuńczo-wychowawczej.	✓ brak zatrudnienia terapeuty, ✓ brak wolontariuszy na rzecz rodzinnych form pieczy zastępczej, ✓ brak placówek wsparcia dziennego w gminach (brak świetlic środowiskowych).
---	--

Szanse	Zagrożenia
✓ zwiększenie świadomości społeczności lokalnej odnośnie wartości rodziny poprzez podejmowanie działań profilaktycznych i promujących wartości rodzinne, ✓ możliwość pozyskania kandydatów na rodziny zastępcze, ✓ stałe szkolenia i doskonalenie zawodowe kadry pcpr, ✓ sprawny system współpracy z innymi instytucjami w zakresie rozwoju pieczy zastępczej, ✓ możliwość współpracy z Ośrodkiem Adopcyjnym w Radomiu.	✓ patologizacja i nieporadność życiowa rodzin naturalnych, ✓ wypalenie zawodowe rodzin zastępczych, ✓ problemy wychowawcze w pieczy zastępczej, ✓ brak współpracy ze strony naturalnych rodziców w celu powrotu dziecka do rodziny, ✓ trudności we współpracy z innymi instytucjami zaangażowanymi w pomoc dziecku i rodzinie, ✓ wzrost kosztów utrzymania pieczy zastępczej, ✓ pandemia COVID-wynikające z niej obostrzenia wpływające na funkcjonowanie rodzinnej pieczy zastępczej (kontakty dziecka z rodziną biologiczną, zaprzestanie terapii, nuka zdalna).

XI. ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Dzieci i młodzież trafiające do pieczy zastępczej w znacznej części wywodzą się z niedostosowanych społecznie dysfunkcyjnych środowisk. Niejednokrotnie doświadczyły zagrożenia własnego życia i zdrowia, bądź były świadkami sytuacji zagrażających innym osobom, często były zaniedbywane, bite i porzucane. Doświadczenia te deprymująco wpłynęły na rozwój emocjonalny i społeczny, a brak niwelowania skutków traumatycznych przeżyć w znaczny sposób może odciskać się na przyszłym życiu. Trudne, często dramatyczne przeżycia oraz pozostawienie samym sobie powodują, że dzieci i młodzież trafiające do pieczy zastępczej potrzebują wielokierunkowego wsparcia, leczenia i pomocy specjalistycznej. Największym wyzwaniem jest wypracowanie nowych sposobów postępowania, myślenia i działania.

Powiatowy Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Lipskim na lata 2022-2024 nakreśla priorytety i kierunki działań profilaktycznych, interwencyjnych i utrwalających, które podejmowane będą w obrębie kompetencji samorządu terytorialnego, organizacji pozarządowych i innych podmiotów niepublicznych.

W procesie wdrażania i realizacji Programu instytucją koordynującą będzie Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lipsku, który zadania związane z zapisami Programu wypełniał będzie przy współpracy:

- Starostwa Powiatowego w Lipsku,
- Ośrodków Pomocy Społecznej,
- Poradni psychologiczno- pedagogicznej,
- Sądu Rodzinnego, Wydziału Rodzinnego Sądu Rejonowego,
- Kuratorów sądowych,
- Komendy Powiatowej Policji,
- Ośrodka adopcyjnego,
- Placówki opiekuńczo-wychowawczej,
- Rodzin zastępczych i pomocowych,
- Pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej,
- Instytucji oświatowych,
- Organizacji pozarządowych,
- Koordynatorów rodzin zastępczych,

- Asystentów rodzin biologicznych,
- Innych podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny.

XII. CELE PROGRAMU

Celem głównym Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Lipskim na lata 2022 – 2024 jest wsparcie i rozwój pieczy zastępczej na terenie powiatu lipskiego.

Cel główny realizowany będzie poprzez wdrażanie celów szczegółowych, które wskazywały będą kierunki podejmowanych działań służących rozwijaniu i usprawnianiu systemu rodzinnej pieczy zastępczej.

XIII. LIMIT RODZIN ZASTĘPCZYCH NA LATA 2022-2024

Rok	Planowany limit rodzin zastępczych zawodowych	Planowany limit rodzinnych domów dziecka
2022	2	1
2023	2	1
2024	2	1

W latach 2022-2024 nie planuje się tworzenia nowych rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnych domów dziecka.

XIV. HARMONOGRAM DZIAŁAŃ

Lp.	Cel szczegółowy	Działania	Termin realizacji	Rezultaty
1.	Promowanie i rozwój różnych form rodzicielstwa zastępczego	✓ promowanie wartości rodziny wśród lokalnej społeczności poprzez media, ✓ organizowanie imprez rodzinnych, spotkań, ✓ pozyskiwanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej poprzez akcje promujące ideę rodzicielstwa zastępczego, ✓ organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych, w szczególności zawodowych oraz niezawodowych, ✓ tworzenie rodzinnych form rodzicielstwa zastępczego, ✓ zwiększenie współpracy z organizacjami pozarządowymi i kościołami, ✓ współpraca z ośrodkami pomocy społecznej, asystentami rodziny, placówkami oświatowymi, sądami.	2022 – 2024	✓ wzrost liczby osób zainteresowanych rodzinami zastępczymi, ✓ pozyskiwanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, ✓ zwiększenie ilości szkoleń kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, ✓ wsparcie rodziców zastępczych również przez organizacje pozarządowe.
2.	Wsparcie istniejących form pieczy zastępczej oraz rozwijanie współpracy z rodziną biologiczną	✓ objęcie funkcjonujących rodzin zastępczych wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, ✓ organizowanie szkoleń i konsultacji dla rodzin zastępczych oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodzinnej pieczy zastępczej, ✓ rozwój funkcjonujących grup wsparcia dla rodzin zastępczych, ✓ umożliwianie rodzinom zastępczym dostępu do pomocy specjalistycznej, ✓ utrzymanie limitu rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnego domu dziecka na poziomie określonym w limicie rodzin, ✓ zapewnienie poradnictwa prawnego, socjalnego, psychologicznego i pedagogicznego,	2022 – 2024	✓ wzrost umiejętności opiekuńczo-wychowawczych oraz umiejętności wspierających dzieci w rozwoju, ✓ poprawa funkcjonowania w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, ✓ wsparcie w formie poradnictwa specjalistycznego: prawnego, psychologicznego, socjalnego, pedagogicznego, ✓ powrót dzieci pod opiekę rodziców.

		✓ zapewnienie środków finansowych dla rodzinnych form pieczy zastępczej, ✓ współpraca z ośrodkami pomocy społecznej w celu wsparcia rodziców biologicznych oraz w celu podjęcia współpracy mającej na celu powrót dziecka do rodzica biologicznego.		
3.	Udzielanie wsparcia usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej	✓ przygotowywanie wychowanków i rodzin zastępczych do procesu usamodzielnienia, ✓ monitorowanie procesów usamodzielnienia, ✓ zorganizowanie grupy wsparcia dla usamodzielnianych wychowanków, ✓ zapewnienie środków finansowych na kontynuowanie nauki i usamodzielnienia, ✓ zapewnienie wychowankom poradnictwa prawnego, psychologicznego i pedagogicznego, ✓ wsparcie koordynatora.	2022 – 2024	✓ odpowiednie przygotowanie wychowanków do procesu usamodzielnienia, ✓ funkcjonowanie grup wsparcia, ✓ umożliwienie korzystania ze wsparcia: finansowo-rzeczowego, zgodnie z kompetencjami instytucji, wychowanków przez inne instytucje, ✓ wzrost umiejętności funkcjonowania w życiu rodzinnym, społecznym, szkolnym.
4.	Podniesienie jakości świadczonych usług w zakresie pieczy zastępczej	✓ doskonalenie zawodowe kadry realizującej zadania z zakresu pieczy zastępczej, ✓ upowszechnianie dobrych praktyk w obszarze opieki nad dzieckiem i rodziną, ✓ współpraca z organizacjami pozarządowymi, ✓ współpraca z ośrodkami pomocy społecznej: pracownikami socjalnymi, asystentami rodzinnymi, szkołami, sądem.	2022 – 2024	✓ wzrost wiedzy i umiejętności kadry pomocy społecznej i pomocy rodzinie i dziecku, ✓ wdrażanie dobrych rozwiązań w obszarze pomocy rodzinie i dziecku, ✓ wdrażanie innowacyjnych metod w pracy z rodziną, ✓ sprawny przepływ informacji między poszczególnymi podmiotami realizującymi zadania na rzecz pieczy zastępczej, ✓ udział pracowników w szkoleniach

XV. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Środki finansowe na realizację zadań Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Lipskim na lata 2022 – 2024 pozyskiwane będą z różnych źródeł, w tym z:

- ✓ budżetu powiatu lipskiego,
- ✓ budżetu samorządów gminnych,
- ✓ budżetu państw,
- ✓ programów wojewódzkich i ministerialnych,
- ✓ inne źródła.

XVI. BENEFICJENCI PROGRAMU

Program skierowany jest do:

- ✓ dzieci pozbawionych całkowicie lub częściowo opieki rodziców biologicznych,
- ✓ osób pełniących funkcję opiekunów zastępczych oraz ich rodzin,
- ✓ usamodzielniających się wychowanków,
- ✓ rodzin pełniących funkcję rodzin pomocowych,
- ✓ społeczności lokalnej powiatu lipskiego,
- ✓ przedstawicieli organizacji pozarządowych,
- ✓ rodziców biologicznych.

XVII. WSKAŹNIKI PROGRAMU

- ✓ liczba rozpropagowanych materiałów promocyjnych,
- ✓ liczba zorganizowanych spotkań/imprez oraz liczba biorących w nich udział,
- ✓ liczba rozmów i spotkań z kandydatami,
- ✓ liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym, prawnym i pedagogicznym,
- ✓ liczba porad psychologicznych, prawnych i pedagogicznych,
- ✓ liczba szkoleń,
- ✓ liczba zorganizowanych grup wsparcia oraz korzystających z grup wsparcia,
- ✓ liczba rodzin objętych wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej,
- ✓ liczba opracowanych Indywidualnych Programów Usamodzielnienia,
- ✓ liczba pełnoletnich wychowanków korzystających ze świadczeń pieniężnych,
- ✓ liczba udzielonych porad psychologicznych, prawnych i pedagogicznych dla pełnoletnich wychowanków,

- ✓ liczba pełnoletnich wychowanków objętych wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej,
- ✓ liczba szkoleń dla osób pracujących na rzecz rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.

XVIII. MONITORING PROGRAMU

Monitoring programu będzie odbywał się na podstawie sporządzonej sprawozdawczości z wykonania zadań oraz analizy zbieranych informacji w zakresie kierunków działań ujętych w programie, informacje te przedkładane będą w corocznym sprawozdaniu z efektów pracy organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Program ma charakter otwarty i może podlegać zmianie w zależności od pojawiających się potrzeb. Do monitorowania zostanie powołany Zespół ds. Monitorowania Programu w skład, którego wejdzie 3 pracowników PCPR w Lipsku.

XIX. ZAKOŃCZENIE

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Lipskim na lata 2022-2024 wyznacza kierunki działań, dzięki którym wzmocniony zostanie system pieczy zastępczej. Program jest działaniem długofalowym, wymaga dużego zaangażowania ze strony wielu instytucji, dlatego konieczna jest współpraca w obrębie wszystkich instytucji.